

УДК 811.111

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-4-34>

Катерина ПАЛІЙ,

orcid.org/0000-0002-1991-2937

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри германської філології та перекладу

Національного університету

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(Полтава, Україна) *e.paliy777@gmail.com*

Максим ДОМАРЕНКО,

orcid.org/0000-0003-1930-7312

викладач кафедри германської філології та перекладу

Національного університету

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(Полтава, Україна) *wigglyfern@gmail.com*

Ольга ЛУПАЙ,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 035 Філологія

Національного університету

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(Полтава, Україна) *olgalupai14@gmail.com*

КОЛОРАТИВИ У ФРАЗЕОЛОГІЇ ТА ПАРЕМІЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Статтю присвячено дослідженню компонентного складу та семантики англійських фразеологічних та паремійних одиниць з колоративами з огляду на національну специфіку мовної картини світу носіїв англійської мови.

Актуальність запропонованого дослідження зумовлена зростанням інтересу сучасної лінгвістики до проблеми системного опису семантичних та лінгвокультурних особливостей фразеологічних та паремійних одиниць, а також поглибленого вивчення тематичних та лексико-семантичних груп одиниць, які, зокрема, формують семантику фразеологізмів та паремій. Такі дослідження сприяють більшому розумінню національної мовної картини світу та національного менталітету, дають можливість глибше пізнати культурну спадщину народу, сприяють ефективній міжкультурній комунікації та здійсненню адекватного перекладу.

Встановлено, що не всі кольори основного спектру беруть однаково активну участь у формуванні англійських фразеологізмів та паремій. Такі кольорні позначення, як *red* 'червоний', *white* 'білий', *black* 'чорний', *blue* 'синій', *blakitnyi* 'блакитний' та *green* 'зелений' найчастіше зустрічаються у складі фразеологізмів та паремій і відображають культурні особливості носіїв англійської мови найбільш повно.

Визначено, що для фразеологічної системи англійської мови найбільш характерним є вживання фразеологізмів з позначенням кольору *red* 'червоний', який символізує широке коло понять – від життя і енергії до війни і кровної помсти. Водночас, у паремійній системі лексеми *white* 'білий' та *black* 'чорний' набувають особливого соціально детермінованого символізму, ілюструючи, зокрема, довгу боротьбу темношкірого населення за свої права.

Емпірично доведено, що, оскільки значення фразеологізмів та паремій незмінно спрямовані на людину, то, відповідно, найчисленнішою семантичною групою для лексем, що порівнюються, стала семантична група «Характеристика людини». Аломорфними семантичними ознаками досліджуваних фразеологічних та паремійних одиниць є більша кількість семантичних груп у складі фразеологізмів з колоративами та їхня більш розгалужена тематична співвіднесеність.

Підсумовано, що носії англійської мови, з огляду на проведений лінгвістичний та екстралінгвістичний аналіз фразеологізмів та паремій з колоративами, є енергійним і такими, що велику увагу приділяють духовній красі та фінансовому благополуччю, політиці, не бояться смерті, але намагаються не замислюватися про вічне і не піддаватися помилкам.

Ключові слова: колоратив (колоронім, кольоропозначення, кольорне позначення), фразеологія, фразеологічна одиниця (фразеологізм), паремійна одиниця (паремія), семантична група.

Kateryna PALII,

orcid.org/0000-0002-1991-2937

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Germanic Philology and Translation Department

National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"

(Poltava, Ukraine) e.paliy777@gmail.com

Maksym DOMARENKO,

orcid.org/0000-0003-1930-7312

Lecturer at the Germanic Philology and Translation Department

National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"

(Poltava, Ukraine) wigglyfern@gmail.com

Olha LUPAI,

Undergraduate Student of the first (bachelor) Level of Higher Education

of 035 Philology Specialism

National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"

(Poltava, Ukraine) olgalupai14@gmail.com

COLOR NAMES IN IDIOMS, PROVERBS AND SAYINGS OF THE ENGLISH LANGUAGE

The paper dwells on the study of the component structure and semantics of English idioms (phraseological units), proverbs and sayings with color names (terms) in view of the national specificity of the linguistic picture of the world pertaining to English language speakers.

The scientific and practical relevance of the presented research is due to the growing interest of modern linguistics to the issue of systematic description of semantic and linguocultural peculiarities of phraseological units, proverbs and sayings as well as to in-depth study of thematic and lexical-semantic groups of units, which, in particular, form the semantics of phraseological units, proverbs and sayings. Such studies contribute to a greater understanding of the national linguistic picture of the world and national mentality, provide an opportunity to learn more deeply about the cultural heritage of the people, contribute to effective intercultural communication and the implementation of adequate translation.

It has been determined that not all colors of the main spectrum take an equally active part in the formation of English idioms, proverbs and sayings. Such color names as 'red', 'white', 'black', 'blue', and 'green' are most often found in idioms, proverbs and sayings and reflect the cultural characteristics of English speakers most vividly.

It has been found out that the most characteristic of the phraseological system of the English language is the use of the idioms with the 'red' color, which symbolizes a wide range of concepts – from life and energy to war and blood revenge. At the same time, within the system of proverbs and sayings, 'white' and 'black' acquire a special socially determined symbolism, illustrating, in particular, the long struggle of the black population for their rights.

It has been empirically proven that since the meanings of idioms, proverbs and sayings are invariably aimed at a person, then, accordingly, the semantic group of "Characteristics of a person" has become the most numerous one for all the lexemes under consideration. To allomorphic semantic features of the phraseological units belong a larger number of semantic groups in their paradigm as well as their more extensive thematic correlation.

Based on the linguistic and extralinguistic analysis of the idioms, proverbs and sayings with color terms, it may be concluded that, English language speakers are quite energetic, tend to pay great attention to spiritual beauty and financial well-being, as well as politics, are not afraid of death, but try not to think about the eternal and be prone to mistakes.

Key words: *color name, (color term), phraseology, idiom (phraseological unit), proverb, saying, semantic group.*

Постановка проблеми. Фразеологічна та паремійна системи, як невід'ємні частини та своєрідні скарбниці будь-якої мови світу, надзвичайно сильно сприяють як долученню до нової культури, так і усвідомленню цінності та багатства своєї. Фразеологізми та паремії відбивають багатвікову історію будь-якого народу, своєрідність його культури, побуту та традицій, а, отже, є високо інформативними одиницями мови.

Кольорові позначення (також колоративи, колороніми, кольоропозначення, кольорні позна-

чення), що мають високий символізм і сильний вплив на психіку людини, часто відображаються у фразеологічній та паремійній системах мов, що, в свою чергу, має велике значення для вивчення та пізнання іноземної мови.

Таким чином, практична цінність дослідження особливостей вживання кольоропозначень у фразеологічній та паремійній системах англійської мови, узагальненим фрагментом якого є ця стаття, полягає у можливості використання даного емпіричного матеріалу при складанні тематичних

фразеологічних та паремійних словників, які можуть бути використані у процесі викладання таких навчальних дисциплін, як, зокрема, «Практика усного та писемного мовлення (англійська мова)» та «Компаративна лінгвістика (модулі «Порівняльна лексикологія англійської та української мов», «Порівняльна стилістика англійської та української мов»).

Аналіз досліджень. Актуальність запропонованого дослідження зумовлена зростанням інтересу сучасної лінгвістики до проблеми системного опису семантичних та лінгвокультурних особливостей фразеологічних та паремійних одиниць, а також поглибленого вивчення тематичних і лексико-семантичних груп одиниць, які, зокрема, формують, семантику фразеологізмів та паремій. Такі дослідження сприяють більшому розумінню національної мовної картини світу та національного менталітету, дають можливість глибше пізнати культурну спадщину народу, сприяють ефективній міжкультурній комунікації та здійсненню адекватного перекладу.

Серед найбільш цікавих і ґрунтовних робіт останніх років, присвячених вивченню тематичної семасіології, можна виділити дослідження, що розглядають, зокрема у зіставному і типологічному аспектах, найменування людини, природні явища, соматизми, терміни спорідненості та ін. (Удинська, 2007; Малюга, 2009, 2013; Ніколаєва, 2006; Материнська, 2005).

Поряд із парадигмою розвідок, що зосереджують увагу на семасіологічному аспекті знакових для розуміння мовної картини світу прошарків лексики, на особливу увагу для даного дослідження заслуговують роботи, в яких розглядається специфіка функціонування колоративів, в тому числі й у складі ідіоматичної лексики (Гуменюк, Кушнерик 2019, 2020; Харчук, 2006; Gibbs, 2001 та ін.).

Метою цього дослідження є виявити спільні та відмінні ознаки у компонентному складі та семантиці англійських фразеологічних та паремійних одиниць з колоративами з огляду на національну специфіку мовної картини світу носіїв англійської мови. Поставлена мета передбачає вирішення наступних завдань:

- визначити та проілюструвати особливості вживання колоративів у складі фразеологізмів та паремій англійської мови;
- скласти семантичні класифікації фразеологічних та паремійних одиниць з колірними позначеннями;
- систематизувати універсальні та специфічні ознаки досліджуваних одиниць в контексті особ-

ливостей мовної картини світу носіїв англійської мови.

Матеріалом дослідження послужили 239 лексем (150 фразеологізмів та 89 паремій), відібраних шляхом суцільної вибірки з фразеологічних та паремійних словників англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Глибока та різноманітна символіка кольоропозначень знайшла своє відображення у фразеологічній та паремійній системах англійської мови. Фразеологізми та паремії з колоронімами відображають народну мудрість, настанови, принципи та правила повсякденного життя тієї чи іншої нації, а також особливості мислення та культурно-історичне тло, які дійшли до наших днів через прислів'я та приказки.

1. Особливості компонентного складу фразеологізмів із колоративами. Позначення кольорів входять до складу достатньої кількості фразеологічних одиниць (далі ФО) англійської мови (нараховано в емпіричному матеріалі дослідження 150 ФО).

У Таблиці 1 представлені кількісні дані щодо частотності вживання позначень кольорів у складі фразеологізмів сучасної англійської мови.

Таблиця 1

Колірні позначення у складі фразеологічних одиниць англійської мови

Група колірних позначень	Колірне позначення	Кількість
Основний спектр	<i>red</i> 'червоний'	32 (21,7%)
	<i>blue</i> 'синій, блакитний'	26 (17,3%)
	<i>white</i> 'білий'	24 (16,4%)
	<i>black</i> 'чорний'	19 (12,6%)
	<i>green</i> 'зелений'	13 (8,2%)
	<i>pink</i> 'рожевий'	9 (6,8%)
	<i>yellow</i> 'жовтий'	6 (4%)
	<i>brown</i> 'коричневий'	6 (4%)
Відтінки кольорів	<i>grey</i> 'сірий'	5 (3,4%)
	<i>purple</i> 'пурпурний'	2 (1,3%)
Два колірних позначення	<i>violet</i> 'фіолетовий'	1 (0,6%)
	<i>white</i> 'білий' + <i>black</i> 'чорний'	7 (3,7%)
Разом		150 (100%)

Як видно з таблиці, найчастіше в англійській мові вживаються ФО з позначками кольору *red* 'червоний', *blue* 'синій, блакитний' та *white* 'білий'.

Колоратив *red* 'червоний' символізує енергію, кров як символ життя, любов, радість та силу. У той же час це позначення кольору асоціюється з війною, ворожнечею і помстою. Широке коло

переносних значень, в свою чергу, зумовлює велику кількість фразеологічних одиниць з компонентом 'червоний'.

На другому місці за частотністю вживання знаходяться фразеологізми з колоронімом *blue* 'синій, блакитний'. Синій – колір неба, спокою та вічності. В англійській мові це позначення кольору має особливий символізм. Це колоронім, що асоціюється із сталістю, вірністю, добротою. Характерним для англійської мови також є значення туги і зневіри.

На останньому місці серед найбільш уживаних ФО з колоронімом знаходяться фразеологізми з позначенням кольору *black* 'чорний'. Сприйняття цього кольору пов'язано з негативним досвідом, хоча для англійської лінгвокультури не характерне гостре протиставлення чорного і білого кольорів.

Такі колороніми, як *green* 'зелений', *pink* 'рожевий' та *yellow* 'жовтий', зустрічаються у складі фразеологізмів англійської мови помітно рідше. Серед фразеологічних одиниць з цими кольорними позначеннями, ФО з колоративом *green* 'зелений' зустрічаються частіше за інших. *Зелений* викликає у носіїв англійської мови асоціації з весною, молодістю, природою та рослинністю. Це позначення кольору характеризується в основному позитивною конотацією – реалізує такі поняття, як доброта, умиротворення, дозвіл, свобода дій.

Кольорове позначення *pink* 'рожевий' в англійській мові має значення життєвої сили та молодості.

Yellow 'жовтий' – універсальний символ осені, а також науки, багатства, мрії, сміливості, радості. До негативних значень можна віднести асоціацію жовтого із заздрістю та ревнощами. Для англійської мови також характерним є національно-специфічне значення боягузливості, яке може виражати жовтий колір.

Brown 'коричневий' в англійській культурі – символ засмучення та депресії, а *grey* 'сірий' як в англійській, так і в багатьох інших мовах, означає зречення, смиренність, меланхолію та байдужість.

Відтінкові колороніми у складі англійських ФО включають такі компоненти як *violet* 'фіолетовий' і *purple* 'пурпурний'. Хоча *violet* 'фіолетовий' і вважається позначенням кольору основного спектру, цей колоронім володіє низьким символізмом і вкрай рідко входить до складу фразеологізмів. Колоратив *purple* 'пурпурний' в англійській культурі асоціюється з розкішшю і королівською сім'єю, і вживаються зазвичай у літературному мовленні.

2. Особливості колоративних компонентів у структурі паремій. До складу паремійних оди-

ниць (далі ПО) англійській мові входять колоративи основного спектру: *white* 'білий', *black* 'чорний', *green* 'зелений', *red* 'червоний', *grey* 'сірий', *blue* 'синій, блакитний', *yellow* 'жовтий', *brown* 'коричневий'. Окремо варто відзначити наявність значної кількості паремій, що включають два кольоропозначення (в основному це колороніми *white* 'білий' та *black* 'чорний'). У кількісному відношенні паремії, що включають лексему-колоронім, складають 89 одиниць.

Таблиця 2 репрезентує кількісні дані щодо частотності вживання позначень кольорів у складі паремій сучасної англійської мови.

Таблиця 2

Колірні позначення у складі паремійних одиниць англійської мови

Група колірних позначень	Колірне позначення	Кількість
Основний спектр	<i>white</i> 'білий'	18 (20,2%)
	<i>black</i> 'чорний'	17 (19,1%)
	<i>green</i> 'зелений'	15 (17%)
	<i>red</i> 'червоний'	7 (7,9%)
	<i>grey</i> 'сірий'	7 (7,9%)
	<i>blue</i> 'синій, блакитний'	4 (4,5%)
	<i>yellow</i> 'жовтий'	3 (3,4%)
	<i>brown</i> 'коричневий'	1 (0,9%)
Два колірних позначення	<i>white</i> 'білий' + <i>black</i> 'чорний'	17 (19,1%)
Разом		89 (100%)

Отже, в англійській мові можна зустріти найбільше паремій з колоративами *white* 'білий', *black* 'чорний', *green* 'зелений', а також ПО, що включають два кольорні позначення. Характерним значенням колороніма *white* 'білий' в англійській мові є значення раси – біла людина. При цьому семантика таких паремій зводиться або до глузування з «білої людини», або до повчального висловлювання. Очевидно, в паремійній системі англійської мови знайшла своє відображення довга боротьба темношкірого населення за свої права. Те саме частково можна сказати і про паремії з позначенням кольору *black* 'чорний'. При цьому символіка цього колороніма полягає або у характеристиці «чорної людини» як позитивного героя, або відноситься до абстрактного зла, яке псує все, що з ним стикається. Що стосується кольоропозначення *green* 'зелений', його символіка в пареміях багато в чому збігається з фразеологізмами. *Green* 'зелений' в парадигмі ПО англійської мови означає молодість, свіжість, свободу, а також природу та рослинність.

Таблиця 3

Семантичні групи ФО з колоративним компонентом в англійській мові

№ з/п	Семантична група	Кількість
1	Характеристика людини	31 (20,7%)
2	Дії людини	18 (12%)
3	Почуття, емоції людини	18 (12%)
4	Здоров'я людини	17 (11,4%)
5	Фінансовий стан людини	14 (9,4%)
6	Абстрактні поняття	11 (7,3%)
7	Професійна діяльність людини	8 (5,3%)
8	Місця та заклади	6 (4%)
9	Характеристика дії	5 (3,3%)
10	Зустрічі, події	5 (3,3%)
11	Мовлення	4 (2,7%)
12	Предмет	3 (2%)
13	Пряме значення кольору	3 (2%)
14	Природа	2 (1,3%)
15	Книги та література	2 (1,3%)
16	Техніка	2 (1,3%)
17	Ментальна діяльність людини	1 (0,7%)
	Разом	150 (100%)

Виділити конкретну символіку кольоропозначення *red* ‘червоний’ в англійських пареміях складно, проте можна стверджувати, що у носіїв англійської лінгвокультури цей колір не асоціюється із зовнішньою та внутрішньою красою, а його використання характерне тільки для фразеології. Так, у пареміях англійської мови *red* ‘червоний’ найчастіше означає сам колір і не несе в собі символічного навантаження. Позначення кольору *grey* ‘сірий’, що входить до складу ПО, на відміну від ФО, має значення старості й мудрості, а не зречення й байдужості. Найчастіше цей колоронім зустрічається в пареміях як символ сивини.

Вкрай рідкісними в англійській мові є паремійні одиниці з колоративами *blue* ‘синій, блакитний’ та *yellow* ‘жовтий’, і всього один раз зустрічається паремія з позначенням кольору *brown* ‘коричневий’. У пареміях англійської мови колоронім *blue* ‘синій, блакитний’ має в основному значення чистого блакитного неба, чогось доброго і вічного. Колоратив *brown* ‘коричневий’ входить до складу однієї ПО (*Never wear a brown hat in Friesland* ‘Не носіть коричневу шапку в Фрісландії’). В даному випадку лексема *brown* ‘коричневий’ несе в собі пряме значення кольору.

3. Семантична класифікація фразеологізмів з колоративами. Позначення кольорів – універсальні одиниці, що мають аналоги в усіх мовах світу. Однак вони мають символізм, який відрізняється від мови до мови. Тому, незважаючи на загальну семантичну спрямованість на людину та сфери її життя, значення фразеологічних одиниць з кольоропозначеннями в англійській мові мають свою певну специфічність. Наступна таблиця презентує в загальному вигляді з кількісними характеристиками 17 семантичних груп ФО з колоративами, які були виділені в даному емпіричному матеріалі.

Нижче надається ілюстративний матеріал щодо семантичних груп, представлених вище: 1) характеристика людини, напр.: *white hat* ‘гарний хлопець, герой’, *black leg* ‘людина, що працює під час страйку’, *yellow dog* ‘підла людина’; 2) дії людини, напр.: *put out the red carpet (for someone)* ‘вітати когось із особливими почестями, церемоніями’, *tickle someone pink* ‘радувати когось’; 3) почуття, емоції людини, напр.: *green with envy* ‘заздрити, ревнувати’, *be in a blue funk* ‘перебувати у меланхолії, депресії, пригніченому стані’; 4) здоров'я людини, напр.: *keep the bones green* ‘мати відмінне здоров'я’, напр.: *brown bottle flu* ‘похмілля або нудота від алкоголю’; 5) фінансовий стан людини, напр.: *be in the black* ‘не мати боргів, перебувати у фінансово вигідному ста-

новищі’, *buy a white horse* ‘смітити грошима’; 6) абстрактні поняття, напр.: *grey area* ‘предмет чи проблема, яку люди не знають як вирішити’, *black eye* ‘заплямована репутація’; 7) професійна діяльність людини, напр.: *the men in grey suits* ‘люди в бізнесі чи політиці, які мають велику владу або вплив, хоча громадськість про них не знає’, *pink-collar job* ‘робота, яку виконують переважно жінки (в офісах та за невелику зарплату)’; 8) місця та заклади, напр.: *red state* ‘штат США, який більшістю голосів обирає кандидата, що належить до Республіканської партії’; 9) характеристика дії, напр.: *like the white on rice* ‘максимально близько’; 10) зустрічі, події, напр.: *red-letter day* ‘дуже важливий, особливий день’; 11) мовлення, напр.: *scream blue murder* ‘кричати або голосно скаржитися’; 12) предмет, напр.: *pink slip* ‘лист від роботодавця з повідомленням про звільнення’ (друкується зазвичай на рожевому папері); 13) пряме значення кольору, напр.: *lily-white* ‘чисто білий’; 14) природа, напр.: *black gold* ‘необроблена нафта’; 15) книги та література, напр.: *purple prose* ‘яскрава проза’; 16) техніка, напр.: *blue movie* ‘фільм, який містить рейтинговий контент’; 17) ментальна діяльність людини, напр.: *blue-sky thinking* ‘стиль мислення, не обмежений загальними нормами чи правилами’.

4. Семантична класифікація паремій з колоративами. Усі паремії, що увійшли до вибірки під час семантичної класифікації, було

поділено на 10 семантичних груп, представлених у таблиці 4.

Таблиця 4

Семантичні групи ПО з колоративним компонентом в англійській мові

№ з/п	Семантична група	Кількість
1	Характеристика людини	32 (36%)
2	Рівність	19 (21,3%)
3	Відмінна, найкраща риса людини або предмета	8 (9%)
4	Пряме повчання	8 (9%)
5	Абстрактні поняття	7 (7,9%)
6	Ментальна діяльність людини	6 (6,7%)
7	Природа	3 (3,4%)
8	Почуття, емоції людини	3 (3,4%)
9	Пряме значення кольору	2 (2,2%)
10	Родина	1 (1,1%)
	Разом	89 (100%)

Проілюструвати зазначені вище семантичні групи можна наступними прикладами: 1) характеристика людини, напр.: *Frequent washing makes not the crow whiter* ‘Скільки ворону не мий, білішою вона не стане’ (про людину, яку неможливо виправити); 2) рівність, напр.: *A black hen lays a white egg* ‘Чорна курка відкладає білі яйця’ (про людину, зовнішність якої не відповідає її внутрішньому світу); 3) відмінна, найкраща риса людини або предмета, напр.: *Not all that is black is charcoal* ‘Не все те золоте, що блищить’ (досл. ‘Не все чорне – деревне вугілля’); 4) пряме повчання, напр.: *Dream in color; plan in black and white* ‘Май різнокольорові мрії, але чорно-білі плани’ (настанова бути гнучким та вміти підлаштовуватися під ситуацію); 5) абстрактні поняття, напр.: *A hedge between keeps a friendship green* ‘Жива огорожа зберігає дружбу зеленою’ (ваша дружба процвітатиме, якщо Ви і ваш друг поважатимете приватне життя один одного); 6) ментальна діяльність людини, напр.: *It is difficult to catch a black cat in a dark room, especially when it is not there* ‘Складно зловити чорного kota в темній кімнаті, особливо коли його там немає’ (визначення обману, омани); 7) природа, напр.: *A green winter makes a fat churchyard* ‘Безсніжна зима наповнює цвинтарі’ (це давнє марновірство, яке не має жодного підґрунтя, що Різдво без снігу супроводжуватиметься багатьма хворобами та смертями.); 8) почуття, емоції людини, напр.: *The grass is always greener on the other side* ‘На іншій стороні трава завжди зеленіша’ (про те, що у когось все краще, ніж у тебе); 9) пряме значення кольору, напр.: *Yellow was made for the daisy, for the sun*

and happy-crazy ‘Жовтий колір – колір ромашок, сонця та божевільної радості’; 10) родина, напр.: *A young wife, new bread, and green wood devastate a house* ‘Молода дружина, свіжа їжа та сире дерево руйнують будинок’.

Висновки. З огляду на мету дослідження, яка полягає у виявленні спільних та відмінних ознак у компонентному складі та семантиці англійських фразеологічних та паремійних одиниць з колоративами в контексті особливостей реалізації мовної картини світу англійської нації, вдалося сформулювати наступні висновки та узагальнення.

1. Вивчення компонентного складу фразеологізмів та паремій з колоронімами в англійській мові демонструє, що не всі кольори основного спектру беруть однаково активну участь в їх формуванні. Такі кольорні позначення, як *red* ‘червоний’, *white* ‘білий’, *black* ‘чорний’, *blue* ‘синій’, *blakitnyi*, *green* ‘зелений’ найчастіше зустрічаються у складі фразеологізмів та паремій і відображають культурні особливості носіїв англійської мови найбільш повно.

2. Для фразеологічної системи англійської мови найбільш характерним є вживання ФО з позначенням кольору *red* ‘червоний’, який символізує широке коло понять, від життя і енергії до війни і кровної помсти.

3. До складу паремій в англійській мові найчастіше входять колороніми *white* ‘білий’, *black* ‘чорний’ та *green* ‘зелений’. У паремійній системі лексеми *white* ‘білий’ та *black* ‘чорний’ набувають особливого соціально детермінованого символізму, ілюструючи, зокрема, довгу боротьбу темношкірого населення за свої права. Що стосується кольоропозначення *green* ‘зелений’, його символіка в пареміях багато в чому збігається з фразеологізмами. *Green* ‘зелений’ в парадигмі ФО та ПО англійської мови традиційно означає молодість, свіжість, свободу, а також природу та рослинність.

4. Аналіз семантики англійських фразеологізмів та паремій з колоративним компонентом дозволяє виявити як спільні, так і відмінні для зазначених лексичних рівнів ознаки. Оскільки значення фразеологізмів і паремій незмінно спрямовані на людину, то, відповідно, найчисленнішою семантичною групою стала група «Характеристика людини». Безпосередньо з характеристикою людини пов’язані й такі менш чисельні групи, як «Почуття та емоції людини», «Ментальна діяльність людини». Кількість ФО та ПО, що входять до складу цих двох груп, різняться. Так, більш продуктивною для фразеологізмів є група на позначення почуттів та емоцій людини, а для

паремій – група із загальним значенням «Ментальна діяльність людини» (див. також п. 3 та п. 4., табл. 3 та табл. 4).

5. Аломорфними семантичними ознаками ФО та ПО, що аналізуються, є більша кількість семантичних груп у складі фразеологізмів з колоративами (пор. 17 груп ФО та 10 груп ПО) та різна тематична співвіднесеність певних досліджуваних одиниць (так, наявними у фразеологічній системі колоративів є групи на позначення дій, професійної діяльності, здоров'я, фінансового стану, мовлення людини, місць та закладів, подій, техніки, літератури, які є відсутніми у паремійній системі цих одиниць; одночасно серед паремій є такі, що позначають пряме повчання та рівність, на відміну від фразеологізмів з колоронімами, які не мають вказаних значень).

6. У фразеологічній та паремійній системах англійської мови відводиться місце для ФО зі значенням боягузтво, що не засуджується носіями

мови, але й не вважається чеснотою. Англійські люди – енергійні і надають перевагу духовній красі. Важливу роль для них відіграє також і фінансове благополуччя, що підтверджується достатньо великою кількістю ФО зі значенням грошей, заборгованостей банку чи їх відсутності, і навіть наявність спеціальних днів із великими знижками у магазинах. Носії англійської мови схильні вигадувати неіснуючі захворювання, і найпопулярніші з них також відбито у фразеологічній системі мови. Англійські нації (зокрема американці) надають особливого значення політиці, звідси й кольору, які присвоюються тому чи іншому штату залежно від цього, яку партію підтримує більшість його населення. Носії англійської не бояться смерті, але намагаються не замислюватися про вічне і не піддаватися помилкам. І, звичайно, особливе значення для них має боротьба двох світів – світу білих людей та світу чорних людей, якою насичені паремії англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуменюк І. І. Phraseological equivalents with color names in English and Ukrainian languages. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Германістика та міжкультурна комунікація*. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. № 2. С. 108–114.
2. Кушнерик В. І., Гуменюк І. І. Структурно-граматичні особливості фразеологічних одиниць із колоративами в англійській мові. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. Випуск 48. С. 180–185.
3. Малюга А. Ф. Найменування явищ природи у зіставному аспекті : монографія (Типологічні, зіставні, діяхронічні дослідження. Т. 9.). Донецьк : ДонНУ, 2013. 246 с.
4. Малюга А. Ф. Фразеологічні одиниці з компонентом-найменуванням явищ природи в англійській, німецькій, іспанській, українській та російській мовах. *Проблеми зіставної семантики*. Київ, 2009. С. 296–301.
5. Материнська О. В. Типологія найменувань частин тіла : монографія (Типологічні, зіставні, діяхронічні дослідження. – Т. 5.). Донецьк : ДонНУ, 2009. 295 с.
6. Ніколаєва Л. Б. Типологія термінів спорідненості : монографія (Типологічні, зіставні, діяхронічні дослідження. – Т. 3.). Донецьк : ДонНУ, 2006. 255 с.
7. Удинська А. Г. Метонімічні переноси на позначення людини в англійській і українській мовах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Донецьк, 2007. 224 с.
8. Харчук О. В. Фразеологічні одиниці з кінесичним компонентом у сучасній німецькій мові: семантико-структурний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2006. 196 с.
9. Gibbs R. W. Proverbial Themes We Live by. 2001. № 29. P. 167–180.
10. English Learning Resources. URL: <http://english.al/proverb> (дата звернення: 25.10.2022).
11. The Free Dictionary. URL: <http://idioms.thefreedictionary.com> (дата звернення: 25.10.2022).

REFERENCES

1. Humeniuk I. I. Phraseological equivalents with color names in English and Ukrainian languages. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: German Studies and Intercultural Communication*, 2020. № 2. P. 108–114.
2. Kushneryk V. I., Humeniuk I. I. Strukturno-hramatychni osoblyvosti frazeolohichnykh odyntys iz koloratyvamy v anhliiskii movi [Structural and grammatical peculiarities of phraseological units with color names in the English language]. *Scientific works of Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University: Philological sciences*, 2019, № 2. P. 180–185 [in Ukrainian].
3. Maliuha A. F. Naimenuvannia yavyshech pryrody u zistavnomu aspekti: monohrafiia [Names of natural phenomena in the comparative aspect] (Typological, comparative, diachronic studies. Vol. 9.), 2013, 246 p. [in Ukrainian].
4. Maliuha A. F. Frazeolohichni odyntysi z komponentom-naimenuvanniam yavyshech pryrody v anhliiskii, nimetskii, ispankii, ukrainskii ta rosiiskii movakh [Phraseological units with a component-name of natural phenomena in the English, German, Spanish, Ukrainian and Russian languages.]. *Problems of comparative semantics*. 2009. P. 296–301 [in Ukrainian].
5. Materynska O. V. Typolohiia naimenuvan chastyn tila [Typology of names of body parts] (Typological, comparative, diachronic studies. Vol. 5.). 2009. 295 p. [in Ukrainian].

6. Nikolaieva L. B. Typolohiia terminiv sporidnenosti [Typology of kinship terms] (Typological, comparative, diachronic studies. Vol. 3.), 2006, 255 p [in Ukrainian].
7. Udynska A. G. Metonimichni perenosy na poznachennia liudyny v anhliiskii i ukrainskii movakh [Metonymic transfers to name a person in English and Ukrainian], 2007, 224 p. [in Ukrainian].
8. Kharchuk O. V. Frazеологічні одынытси z kынесыchnym komponentom u suchasnyy nymetskyi movi [Phraseological units with a kinesics component in the modern German language], 2006, 196 p. [in Ukrainian].
9. Gibbs R. W. Proverbial Themes We Live by. 2001. № 29. P. 167–180.
10. English Learning Resources. URL: <http://english.al/proverb> (accessed: 25.10.2022).
11. The Free Dictionary. URL: <http://idioms.thefreedictionary.com> (accessed: 25.10.2022).